

UNDP/LOD BILTEN

JAČANJE LOKALNE DEMOKRATIJE

FEBRUAR
2012

AKTUELNO

RJEČNIK
POJMOVA
O EU

EU RJEČNIK

KRATKO O PROJEKTU LOD II

Projekat Jačanje lokalne demokratije (LOD) II realizira se nakon uspješne provedbe prve faze projekta. Ciljevi LOD II projekta su da se kroz podršku općinama u razvoju civilnog društva unaprijedi saradnja lokalnih vlasti i organizacija civilnog društva i doprinese pomirenju i daljem razvoju Bosne i Hercegovine. Kvalitetni partnerski odnosi lokalnih vlasti sa organizacijama civilnog društva rezultirat će boljim pružanjem usluga građanima. LOD II usmjeren je na projekte socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva, ravnopravnosti spolova, poštivanja ljudskih prava, zaštite okoliša i projekte koji podržavaju prava manjinskih grupa.

15 općina/gradova koji sudjeluju u projektu LOD II su: Bijeljina, Derventa, Foča, Grad Sarajevo, Gradiška, Jablanica, Ključ, Ljubuški, Prijedor, Srebrenik, Tešanj, Trebinje, Tuzla, Zavidovići i Zvornik.

IZ SADRŽAJA:

DOBOJ – TEŠANJ: KROZ IGRO I RAD ZAJEDNO

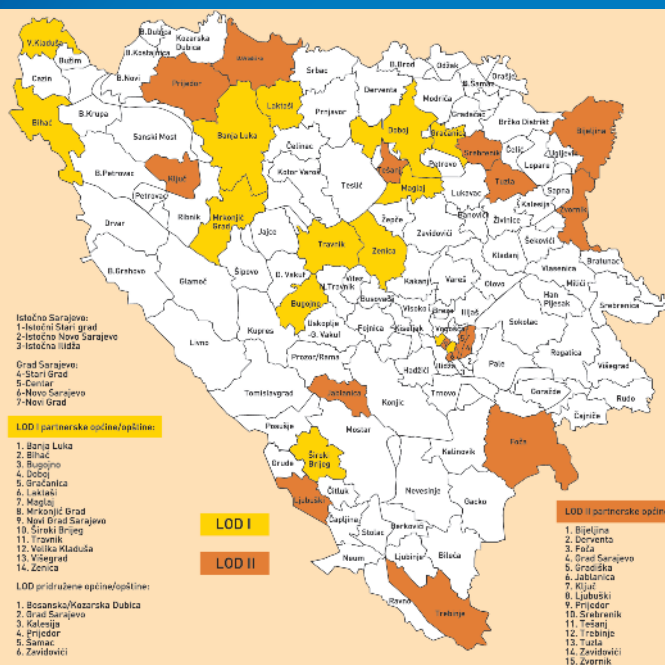
FONDACIJA LOKALNE DEMOKRATIJE: NASILJE NIJE MOJ IZBOR, ŽELIM ŽIVJETI U SIGURNOJ ZAJEDNICI

SAVEZ SUMERO: OD SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI DO PUNOG SUDJELOVANJA

TUZLA: KORACI NADE

EDUS SARAJEVO: RANA INTERVENCIJA JE KLJUČ USPJEŠNOG INKLUZIVNOG OBRAZOVANJA

SREBRENİK: OAZA ZA 60 MALIŠANA

Projekat finansira
Evropska unija

Ministarstvo pravde
Bosne i Hercegovine

Empowered lives.
Resilient nations.

KROZ IGRU I RAD ZAJEDNO

Na priredbi pod nazivom "Kroz igru i rad zajedno", održanoj u tešanjskoj Osnovnoj školi "Huso Hodžić", povodom obilježavanja Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom, tim LOD II projekta upoznao je ljude koji čine dobre stvari za druge. Priredba je dio aktivnosti u projektu Jačanje lokalne demokratije – LOD II, kojega na području Općine Tešanj implementiraju Centar za promociju evropskih vrijednosti Europlus iz Doboja i Evropski pokret, Jelaha.

Od početka oktobra prošle godine ove su dvije organizacije civilnog društva, u saradnji sa pomenutom školom i tešanjskim Centrom za socijalni rad, realizirali nekoliko tematskih radionica za više od 120 djece i mladih, korisnika usluga Dnevnog boravka za djecu i omladinu sa posebnim potrebama. Ovo druženje kroz pjesmu i igru je kruna njihovog zajedničkog rada.

Publika je uživala u izvedbi svih učesnika, a najvećim je aplauzom nagrađena grupa djece sa posebnim potrebama, koja je izvela pjesmu Dine Merlina za Eurosong, te mali glumci, među njima i jedan gluhonijemi dječak, u igrokazu Snježana i sedam patuljaka.

Projekat "Kroz igru i rad zajedno" pokazao je da djeca mogu ravnopravno da sudjeluju u svim društvenim aktivnostima kada se u lokalnoj zajednici omoguće uvjeti. Također, aktivnosti koje se provode u okviru projekta ilustriraju dobre primjere socijalne inkluzije kroz različite načine uključivanja djece sa posebnim potrebama u kulturne sadržaje u zajednici.

A šta to znači za djecu sa posebnim potrebama iz Tešnja, na najbolji način pokazuju riječi majke djevojčice koja je sudjelovala u muzičkoj izvedbi: "Ja sam najsretnija majka na svijetu, jer moja kćerka više nije tiha, nesigurna i povučena osoba... sad ima osmijeh na licu i stekla je nove prijatelje na radionicama. Pokazuje interes za pjevanje, slušanje muzike, a raditi na računaru za nju je ostvarenje sna. Ono što najviše želim da istaknem je to da je moja djevojčica puna samopouzdanja, jer su joj svi oko nje pokazali da je korisna, da im treba njena pomoć i da im ona može pomoći u tome što rade".

Iz dobojskog Europlusa i Evropskog pokreta iz Jelaha, na kraju posjete su nam kazali da je rad sa djecom, korisnicima Dnevnog boravka za djecu i omladinu sa posebnim potrebama za njih bilo prelijepo iskustvo. Uz to, pohvalili su podršku Općine Tešanj i Centra za socijalni rad.

PUT DUGAČAK HILJADU MILJA POČINJE JEDNIM KORAKOM

Centar za djecu sa višestrukim smetnjama "Koraci nade" iz Tuzle je prve korake na putu socijalne uključenosti djece sa invaliditetom napravio prije više od 15 godina, i do danas su prešli dug put.

Centar "Koraci nade" predstavlja simbol prijateljstva, jednakosti i razumijevanja okupljajući 160 djece i mladih, do 28 godina, svih stepena i kategorija invalidnosti i njihovih porodica iz cijelog Tuzlanskog kantona.

U okviru projekta "Ovo je naš grad" u prvoj polovini oktobra 2011. godine, Centar je organizirao radionicu sa učenicima tuzlanske Mješovite srednje građevinsko-geodetske škole. Radionica, koja predstavlja izvanredan vid socijalne interakcije djece iz Centra "Koraci nade" sa tuzlanskim srednjoškolcima, dio je aktivnosti, koji se realizuje u sklopu UNDP-ovog projekta Jačanje lokalne demokratije – LOD II. Kreativna radionica izrade radova na temu Znamenitosti našega grada realizira se s ciljem stimuliranja razvoja psihofizičkih sposobnosti i socijalnih vještina djece i mladih sa invaliditetom, te razbijanja predrasuda i građenja pozitivnog stava o potrebi podizanja kapaciteta djece sa invaliditetom. Općenito, ovim se projektom želi pomoći izgradnji inkluzivnog društva u kojem će osobe sa invaliditetom imati jednake mogućnosti i šansu da na svoj način doprinose izgradnji boljeg društva za sve.

U projektu sudjeluju djeca i mladi sa invaliditetom, korisnici Centra za djecu sa višestrukim smetnjama "Koraci nade" i učenici šest srednjih škola iz općine Tuzla.

Kroz informiranje i edukaciju kao i kreativne radionice mladi su stvarali unikatne radove koji predstavljaju znamenitosti grada Tuzle i njihove kreativne sposobnosti.

Uz to, primjer su kako se, bez obzira na različitosti i različite mogućnosti, može zajedno raditi i stvarati.

Izrađeni unikatni radovi bili su predstavljeni na izložbi povodom obilježavanja 3. decembra, Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom, a 5 unikatnih radova dodijeljeno je Općini Tuzla, sa ciljem promoviranja aktivnosti projekta, ali i grada Tuzla, s obzirom da su izrađeni na temu Znamenitosti našeg grada.

SARAJEVO – TREĆI EVROPSKI GRAD SA CABAS ŠKOLOM

CABAS (Comprehensive Applied Behavior Analysis System - Sveobuhvatni sistem primjenjene analize ponašanja) podrazumijeva korištenje naučnih principa u izradi individualnih obrazovnih planova za rad sa djecom, ali paralelno i sa roditeljima i stručnjacima. Pokazalo se da ovaj sistem daje višestruko bolje rezultate od klasičnih obrazovnih metoda, naročito kod djece s poteškoćama u razvoju.

Nevladina organizacija EDUS razvija i unapređuje obrazovanje i podršku djeci sa i bez poteškoća u razvoju, kroz edukaciju, informiranje i podizanje svijesti javnosti. U okviru projekta LOD II realiziraju aktivnosti kojima se želi svakom djetetu pružiti jednako pravo na obrazovanje, jer su, navode u ovoj organizaciji, primijećeni brojni nedostaci u bosansko-hercegovačkom obrazovnom sistemu. Tvrde da, kada je riječ o obrazovanju, nisu pružene iste mogućnosti djeci sa poteškoćama i djeci bez poteškoća u razvoju. Njihov se projekat zove "Sarajevo – treći evropski grad sa CABAS školom" i omogućit će održavanje nastave u Zavodu "Mjedenica" za 45 djece po CABAS metodologiji. Kroz projekat je već održana sveobuhvatna obuka nastavnog osoblja i roditelja.

U EDUS-u ističu da, prije svega, žele dobru praksu, (stalno praćenje i utvrđivanje napretka djece uključene u projekat), ugraditi i zadržati u našem obrazovnom sistemu. Najveći dio posla obavlja prof. dr Nirvana Pištoljević, stručna koordinatorica projekta, koja je svoje znanje iz oblasti pedagogije, psihologije i defektologije stekla na Columbia Univerzitetu, u New Yorku.

U razgovoru sa Džanom Semanić, jednom od edukatorica, doznali smo da EDUS najviše radi sa djecom sa autizmom. Semanić je naglasila važnost rane detekcije autizma, navodeći da je učinak i napredak najviše vidljiv kod djece kod kojih se autizam uočio što ranije, a to je između druge i treće godine života.

U Evropi živi oko pet miliona ljudi s autizmom, što je oko 0,6 posto ukupne populacije. Broj evidentiranih autističnih osoba u BiH je znatno manji od navedenog procenta, s obzirom da većina osoba sa autizmom nije prepoznata i dijagnosticirana. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, u BiH ima oko 22.000 djece i odraslih s poremećajem u autističnom spektru, a njima zdravstveni, obrazovni i socijalni sistem u BiH nudi jedino uspostavljanje dijagnoze koje se vrši u samo dvije ustanove, u neuropsihijatrijskim klinikama u Sarajevu i Banjoj Luci.

AKTUELNO...

Projekat LOD II se već mjesecima uspješno provodi uz kontinuirano unapređenje partnerstva općina i nevladinih organizacija. Od najnovijih aktivnosti u okviru projekta LOD II bismo izdvojili:

- Udruženje za podršku osobama sa intelektualnim teškoćama na području Kantona Sarajevo "Oaza" obilježilo je 50 godina postojanja. U povodu ovoga jubileja predstavnici „Oaze“ uručili su pakete i zahvalnice prijateljima koji su doprinijeli radu ovog Udruženja. Zlatno srce Oaze pripalo je Općini Novi Grad Sarajevo.
- U povodu 3. decembra, Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom, BiosPlus iz Dervente organizirao je okrugli sto o temi Podsticaj zapošljavanja osoba sa invaliditetom.
- Stanje i pozicija dosadašnjeg povratka i opšte raspoloženje povratnika na prostoru Opštine Derventa tema je okruglog stola kojega je organizovalo Udruženje građana Goodwill/Ugled iz Dervente, u partnerstvu sa Udrugom Hrvata povratnika u Bosansku Posavinu Feniks.

OD SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI DO PUNOG SUDJELOVANJA

Sve osobe sa intelektualnim teškoćama imaju izbor, odnosno priliku da napreduju i uključe se u više aktivnosti. U tome im pomažu u Savezu „SUMERO“, koji u partnerstvu sa Gradom Sarajevo realizira projekat Socijalna inkluzija osoba s intelektualnim teškoćama.

Sa ciljem podizanja svijesti javnosti o teškim uvjetima života osoba sa intelektualnim teškoćama u zavodima, organiziran je javni događaj pod nazivom „Provedi 24 sata u Zavodu“. Građani Sarajeva pozvani su da provedu dio svog vremena u improviziranoj prostoriji Zavoda za mentalno-invalidne osobe.

Na ovaj način pružili smo podršku osobama s intelektualnim i psihičkim teškoćama, koji između četiri zida Zavoda provedu cijeli život.

U toku trajanja projekta održat će se i treninzi iz najboljih modela pružanja podrške, kao što je „Planiranje usmjereno na osobu“. Treninzi će biti namjenjeni predstavnicima Službi socijalne zaštite i organizacija sa područja Kantona Sarajevo, koje pružaju podršku osobama s intelektualnim teškoćama, za osobe s intelektualnim teškoćama (zastupanje i samozastupanje), kao i za roditelje. Projekat će podržati 8 osoba s intelektualnim teškoćama koje trenutno stanuju u prvim stambenim zajednicama, kao i otvaranje socijalnog kluba koji će omogućiti aktivnosti osobama s intelektualnim teškoćama u zajednici i klubu.

Ovaj će projekat značajno uticati na socijalno uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama u lokalnu zajednicu, ali i na podizanje svijesti i rušenja stereotipa lokalne društvene zajednice o ovoj populaciji.

U okviru projekta zaposlena je osoba s intelektualnim teškoćama u ulozi glasnogovornika, koja radi na izradi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, jednostavne za razumjevanje i čitanje osobama s intelektualnim teškoćama.

OAZA ZA 60 MALIŠANA

Posjeta Udruženju građana civilnih invalida I i II kategorije, u Srebreniku, na svakoga ostavlja snažan utisak. Tim LOD II projekta su, u maloj prostoriji, dočekala nasmiješena lica mališana, djece s posebnim potrebama. Za i zbog ove djece, pomenuto udruženje građana realizira projekat Formiranje dnevnog boravka djece s posebnim potrebama. Njihov je cilj poboljšanje integracije, inkluzije i socijalnog položaja djece s posebnim potrebama na području Općine Srebrenik. Namjera im je, također, pružiti pomoć i podršku roditeljima u iznalaženju zajedničkih mogućnosti za prevazilaženje poteškoća na koje nailaze u odgoju i obrazovanju, ali i svakodnevnom životu.

Ugovor o izgradnji Centra za djecu s posebnim potrebama u Srebreniku već je potpisan. Riječ je o Centru za 60 djece s posebnim potrebama koja će koristiti dnevni boravak sa svojim učiteljima. Izgradnja Centra početak će uskoro, zahvaljujući efikasnosti rada općinske administracije. Očekivanja su da će ova djeca svoje prostorije moći koristiti već u proljeće ove godine. Načelnik Općine Srebrenik Mehmed Bajrektarević ne krije svoje zadovoljstvo što će djeca dobiti adekvatne prostorije za boravak. „Želja nam je da se ova djeca što bolje integrišu u društvu i zato smo učinili sve da dobijemo ovaj Centar, koji će uz Općinu Srebrenik finansirati Vlada Tuzlanskog kantona i UNDP, odnosno Evropska unija“, poručuje načelnik Općine Srebrenik.

NASILJE NIJE MOJ IZBOR, ŽELIM ŽIVJETI U SIGURNOJ ZAJEDNICI

Od augusta prošle godine Fondacija lokalne demokratije implementira projekat "Nasilje nije moj izbor", nastojeći da kroz inovativne metode edukacije, u odabranim osnovnim i srednjim školama na području grada Sarajeva, educira mladu populaciju, od 14 do 16 godina, o nasilju nad djecom i među vršnjacima, kako ga prepoznati i na koji način reagirati u cilju promjene stavova i ponašanja grupa i pojedina. Projektom je predviđena edukacija pet osnovnih i pet srednjih škola u Sarajevu.

Paralelno sa ovim, Fondacija lokalne demokratije, u saradnji sa Općinom Novi Grad, implementira projekat "Grad Sarajevo – sigurna zajednica". Projektom se želi steći uvid u sigurnost na području ove općine, sa aspekta nasilja nad ženama i djevojkama.

Objedinjavanjem i analiziranjem dostupnih podataka o sigurnosnoj situaciji dobivenih od zvaničnih institucija, ali i provođenjem ankete nad ženama i djevojkama u Općini Novi Grad, utvrdit će se i označiti tzv. kritične tačke ove općine. Kritične tačke su područja gdje se najčešće bilježi nasilje nad ženskom populacijom i tako stvara ambijent nesigurne zajednice.

U Fondaciji lokalne demokratije navode da će se na taj način obezbjediti uvjeti za identificiranje svih relevantnih pojedina i institucija koji mogu i trebaju intervenirati, bez obzira jesu li oni predstavnici lokalnih vlasti ili civilnog društva.

Svi oni će na osnovu uvida u stanje moći razvijati projekte i akcije koje smanjuju nasilje i stvaraju siguran urbani krajolik kojeg karakteriše smanjenje nasilja generalno, a posebno nasilja nad ženama i djevojkama, te koji Općinu Novi Grad definiše kao sigurnu zajednicu.

ZNATE LI...

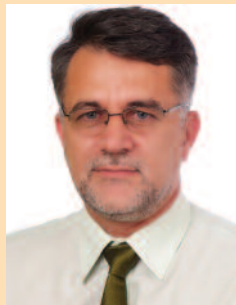
Znate li koje uvjete morate ispuniti da biste podnijeli predstavku Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu?

Važno je da znate da postoje uvjeti koji se odnose na Vas lično: morate biti neposredno i lično žrtva navodnog kršenja jednog od prava garantovanih Konvencijom; ne možete podnositi generalne pritužbe na zakon ili postupak, npr. ako ih smatrate nepravednim, niti se možete žaliti u ime drugih osoba (osim ako su jasno identifikovana, a Vi ste njihov zvanični predstavnik). Kršenje prava mora biti počinjeno „u nadležnosti“ – od strane jedne od država koje obavezuje Konvencija, što obično znači unutar njene teritorije. Ne morate biti državljanin neke od država članica Vijeća Evrope. Možete biti pojedinac ili pravno lice poput preduzeća ili udruženja.

Da biste podnijeli predstavku Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu morate iskoristiti svaki pravni lijek unutar Bosne i Hercegovine. To znači obraćanje nadležnom sudu (Sudu BiH), uz podnošenje žalbe višem sudu (Vrhovnom sudu BiH) do pravosnažne sudske odluke, kao i podnošenje ustavne žalbe Ustavnom sudu BiH. Nije dovoljno samo upotrijebiti pravne lijekove. Tokom postupka pred sudovima u BiH, također, morate istaći Vaše primjedbe na poštivanje Konvencije (one koje navodno predstavljaju kršenje Konvencije). Vašu predstavku možete podnijeti Evropskom sudu za ljudska prava najkasnije šest mjeseci od dana donošenja konačne presude domaćeg pravosudnog organa.

REKLI SU O LOD-U...

Općina Tešanj s ponosom ističe sudjelovanje u projektu UNDP-a Jačanje lokalne demokratije - LOD II, uz zahvalnost UNDP-u i donatorima za podršku koju pružaju. Četiri projekta koja uspješno realiziraju nevladina udruženja građana u Tešnju u okviru projekta LOD II omogućuju lokalnoj vlasti realizaciju ciljeva iz strateških dokumenata, osiguravaju sinergiju svih sudionika i omogućavaju stvaranje pozitivnog ambijenta. Također, ovim se projektima upotpunjuje naše opredjeljenje za saradnju sa drugima, a lokalnoj upravi omogućuju sticanje novih znanja i vještina, kako bi snažnije i brže doprinosila izgradnji civilnog društva. Općina Tešanj je u decembru 2011. godine, na temelju ovog iskustva, izmjenila i dopunila propis kojim se jača podrška projektima udruženja građana i transparentnost procesa te socijalna uključenost.

Fuad Šišić, načelnik Općine Tešanj

Učešće u projektu LOD II za Općinu Tuzla ujedno predstavlja i priznanje za dosadašnju dobru saradnju lokalne uprave sa organizacijama civilnog društva, ali i konkretnu podršku za njeno unapređenje, u skladu sa praksom u zemljama EU. Zahvaljujući metodologiji koja se primjenjuje u projektu LOD II i koju smo se obavezali primjenjivati, postiže se veća transparentnost trošenja javnih sredstava i njihovo usmjeravanje u istinske, prioritetne potrebe građana, uz veće učešće organizacija civilnog društva. Sve zajedno, uzimajući u obzir i činjenicu da smo kroz projekat LOD II obezbijedili i dodatna sredstva za podršku organizacijama civilnog društva koje realizuju projekte od interesa za građane, doprinosi boljem životu naših građana. Zahvalni smo EU koja je obezbijedila sredstva i UNDP BiH, koji ista implementira, na projektu koji doprinosi jačanju lokalne demokratije, a samim tim i jačanju uloge lokalnih zajednica u razvoju civilnog društva u BiH.

Jasmin Imamović, načelnik Općine Tuzla

RJEČNIK EU POJMOVA

DEEPENING

Deepening (produbljivanje) podrazumijeva dinamiku integracije koja je prisutna od samog početka procesa integriranja evropskih država i koja je osnova unutarnjeg razvoja Evropske unije. Jednostavnije rečeno, to je proces produbljivanja, restrukturiranja, povećanja nivoa i područja integracije, te čvršćeg povezivanja država članica. Ovaj proces odvija se istovremeno sa procesom proširenja, a često se smatra i nužnim korakom kojemu prethodi. Primjer deepening-a su institucionalne reforme i reforma zajedničke poljoprivredne politike koje su prethodile petom valu proširenja Unije (2004/2007).

Želim da izrazim zadovoljstvo zbog učešća Opštine Trebinje u projektu „Jačanje lokalne demokratije“ – LOD II. Smatram da je saradnja naše lokalne zajednice i organizacija civilnog društva ojačana ovim projektom. Pored transparentnosti i dobrih mehanizama kojima podržavamo organizacije civilnog društva u Trebinju, imali smo priliku da našu saradnju podignemo na veći nivo, u skladu sa evropskim standardima.

dr. Dobroslav Ćuk, načelnik Opštine Trebinje

EU RJEČNIK

DAPHNE III

Daphne III je dio Okvirnog programa za temeljna prava i pravosuđe koji je uspostavljen u finansijskoj perspektivi za razdoblje 2007. do 2013. godine. Nastavak je programa Daphne II, a njegova je vrijednost 114,4 miliona eura. Cilj programa je borba protiv svih vrsta nasilja nad djecom, mladima i ženama, uključujući seksualno nasilje, nasilje u kući, komercijalno iskorištavanje, maltretiranje u školama, trgovinu ljudima, nasilje utemeljeno na diskriminaciji osoba sa posebnim potrebama, manjina, migranata, ili drugih ranjivih skupina. Bosni i Hercegovini je temeljem Okvirnog sporazuma o općim načelima sudjelovanja BiH u programima Zajednice [2004/2007] otvorena mogućnost pristupa ovome programu.

BiH-EU AKTUELNO

ZA USPJEH EVROPSKIH INTEGRACIJA BOSNE I HERCEGOVINE NEOPHODAN JE EFIKASAN MEHANIZAM KOORDINACIJE

Realizacija prioriteta zadatka za napredak BiH ka evropskim integracijama, u 2011. godini, nije bila na zavidnom nivou. Izostali su konkretni koraci koji nas vode u porodicu evropskih demokratskih zemalja. Nije uspostavljena vlast na svim nivoima, a izostala je i ažurnija zakonodavna aktivnost u kontekstu evropskih integracija. Problemi u vezi sa programiranjem pretprijetne pomoći (IPA) uticali su na pojačan angažman predstavnika Evropske unije, koji su pozivali na unaprijeđenje koordinacije poslova koji se tiču procesa evropskih integracija BiH.

Uz uspostavljanje efikasnog mehanizma koordinacije unutar BiH, sa ciljem uspjeha procesa integracija, važna je i politička podrška ovome procesu i to na način da zadaci i obaveze koje nalaže proces evropskih integracija BiH, budu prioritet u radu svih bh. institucija. Jedna od najvažnijih zadataka koja je pred BiH, na njenom evropskom putu, je, uz ostalo, predaja kredibilnog zahtjeva za članstvo i izrada Programa integrisanja.

LISTA PROJEKATA SA KOJIMA ODABRANE OPĆINE/OPŠTINE I GRADOVI SUDJELUJU U REALIZACIJI PROJEKTA JAČANJE LOKALNE DEMOKRATIJE – LOD II

U realizaciji Jačanje lokalne demokratije LOD II učestvuje 15 odabranih općina/opština širom BiH. Nakon ranije predstavljenih projekata iz općina/opština Bijeljina, Derventa i Foča, kao i Grada Sarajeva, u ovom izdanju biltena predstavljamo drugi dio liste.

Gradiška:

Razvojni centar "Spektar" - Umjesto smeća - eko vreća

Udruženje "Žena i porodica" Gradiška - Nezaposlene žene

Omladinska organizacija Gradiška - Rastem zdravo, imam pravo!

Udruženje MOST - Volontiraj ekološki

Omladinski centar "Petar Kočić" - Razvoj kulture u ruralnom području

Jablanica:

Vijeće mladih općine Jablanica - Akcija za mlade

Lokalna ekonomska razvojna asocijacija "Biznis centar" - Ekonomsko osnaživanje žena

Planinarsko društvo "Plasa" - Škola planinarstva

Omladinski klub "Pod istim suncem" Jablanica - Aktivni mladi Jablaničani

Ključ:

UŽ "Ključki biseri" - Budi cool ali bez droge

Udruženje roditelja djece sa posebnim potrebama "I mi se budimo" - Ostvarite dječiji san

Crveni Križ općine Ključ - Osvjesti mladost - usreći starost

Omladinski centar "Kosmos" - Strategija razvoja omladinske politike - Ključ 2011-2016

Udruženje za zaštitu flore i faune Lukavac - I Ja sam ti prijatelj grade moj

Ljubuški :

Udruga za regionalni i ruralni razvoj "Hercegovački STAP" - Naše je pravo zeleno i plavo - zajedno za bolji Ljubuški

HKD Napredak, podružnica Ljubuški - Napretkovi Ljubuški dani

Šrek Vidra Ljubuški - Živjeti Trebižat

Prijedor:

UG "Don" Prijedor - Šansa za novi početak

UG "Don" Prijedor - Volontiraj i pomози

Ekološko društvo "Kozara" Prijedor - Revitalizacija izletišta i dječijih igraonica na zelenim površinama

Udruženje "Teodora" Prijedor - Afirmacija mladih za opstanak na selu

UG "Viktorija" Banja Luka - Otvaranje savjetovališta za prevenciju i tretman bolesti zavisnosti u Prijedoru

Udruženje za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim licima - Socijalizacija, rehabilitacija i rekreacija lica sa posebnim potrebama